

بست‌بندی

آشنایی با رشته تعلیم و تربیت اسلامی

موضوع تعلیم و تربیت، از موضوعات بسیار مهم و کلیدی در معارف دین اسلام است، به گونه‌ای که به عنوان هدف بعثت نبی مکرم اسلام (ص) معرفی شده است: «هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ». (جمعه ۲/)

سیاست‌های نظام مقدس جمهوری اسلامی که برگرفته از معارف و آرمان‌های اسلام عزیز است نیز همین هدف را دنبال می‌کند، و تأکیدات بنیانگذار آن، حضرت امام خمینی (ره)، و نیز رهبر فرزانه انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) بر پیگیری و تحقق همین آرمان بوده و هست. رسیدن به این هدف والا مستلزم شناخت راه، و درست پیمودن مسیر است. تعلیم و تربیت اسلامی از علوم است که زمینه حرکت به سوی این هدف مقدس را فراهم کرده، مسیر درست را به ما نشان می‌دهد.

رشته تعلیم و تربیت اسلامی با انگیزه برطرف کردن نیاز جامعه به مربیان و مشاوران کارآمد و پاسخگو به نیازهای اخلاقی و تربیتی طلاب و خانواده‌های آنان، در سال ۸۶، ابتدا توسط معاونت محترم پژوهش با عنوان اخلاق و تربیت اسلامی مطرح گردید که پس از طرح در هیئت امناء، و سیر مراحل کارشناسی به رشته سطح ۳ تعلیم و تربیت اسلامی تغییر یافت. این رشته، پس از تصویب در هیئت امناء، در نیمسال دوم ۸۹-۱۳۸۸ به اجرا درآمد.

در سال ۱۳۹۰ نیز گرایش تعلیم و تربیت اسلامی در سطح ۲ به عنوان مقدمه ورود به سطح ۳، به این برنامه افزوده شد.

تعریف رشته

سطح سه تعلیم و تربیت اسلامی اولین مقطع از این رشته است که پس از گذراندن سطح دو (دوره عمومی با گرایش تعلیم و تربیت) آغاز می‌گردد. خواهران طلبه در این دوره، ضمن آشنایی با مکاتب، مبانی و مسائل مختلف تعلیم و تربیت به عنوان یک علم، به فراگیری فلسفه، مبانی، اهداف، اصول و روش‌های تعلیم و تربیت اسلامی به طور خاص می‌پردازند و با منابع تعلیم و تربیت اسلامی و نیز شیوه‌های برداشت مباحث مختلف تربیتی از متون دینی و نیز روش‌های مشاوره آشنا می‌شوند، و پس از احراز توان علمی (با ارائه پایان‌نامه) و مهارت عملی (با گذراندن دوره‌های کارورزی) موفق به دریافت دانشنامه این رشته می‌شوند.

اهداف

۱) توسعه و تعمیق شناخت نسبت به مبانی، اهداف، اصول، روش‌ها و فنون تعلیم و تربیت اسلامی، بر مبنای آموزه‌های قرآن و روایات.

۲) شناخت منابع تعلیم و تربیت اسلامی و ایجاد توان فهم و استنباط مباحث تربیتی از آنها.

۳) آشنایی با نظریات و آراء تربیتی اندیشمندان مسلمان قدیم و معاصر.

۴) آشنایی با علوم تربیتی معاصر و مناسبات آن با تعلیم و تربیت اسلامی.

۵) تبیین علمی و گسترش رشته تعلیم و تربیت اسلامی.

۶) تقویت مبانی اعتقادی و ایجاد زمینه تعالی اخلاقی و معنوی.

۷) ایجاد توان تدریس مباحث تعلیم و تربیت اسلامی.

۸) ایجاد توان هدایت و مدیریت آموزشی و فرهنگی در مدارس و نهادهای آموزشی.

۹) تقویت توان مشاوره و پاسخ‌گویی به پرسشها و شبهات اخلاقی و تربیتی، مسائل خانواده، مشکلات رفتاری و مسائل آموزشی.

۱۰) افزایش توان تحقیق، تحلیل و بررسی تطبیقی در حوزه تعلیم و تربیت اسلامی و زمینه‌سازی جهت تألیف، ترجمه و پژوهش در زمینه‌های مختلف تربیتی.

۱۱) افزایش مهارت‌های تبلیغی طلاب.

۱۲) آماده سازی استعداد های برتر به منظور ورود به مقاطع بالاتر.

ضرورت‌ها

۱) تعلیم و تربیت هم زمینه‌های خودسازی و خودشکوفایی و تزکیه نفس را برای خود انسان فراهم می‌کند، و هم چگونگی تأثیر در دیگران و شکوفاسازی استعدادهای آنان در ابعاد مختلف را به ما می‌آموزد.

۲) از منظر معارف دینی، وظیفه اصلی بانوان تربیت و سازندگی انسان است و مضمون فرمایش امام راحل این است که عروج مردان در گرو تربیت پاک و تأثیر مثبت زنان و مادران است. ساختار روحی و روانی و حتی فیزیکی بانوان نیز متناسب با تعلیم و تربیت و مؤید همین امر است.

۳) تأکید مقام معظم رهبری بر حضور تأثیرگذار حوزه‌های علمیه در عرصه آموزش و پرورش کشور به طور عام، و تأکید خاص ایشان بر توجه به تعلیم و تربیت اسلامی بانوان، ضرورت ایجاد رشته تعلیم و تربیت اسلامی در این مرکز را ایجاب می‌کند.

۴) امروزه مکاتب فکری و اعتقادی مختلف غربی، که هر یک با نگاه خاصی به موضوع تربیت توجه کرده و بنا بر این، نظام خاصی از تربیت ارائه می‌دهند، در دانشگاه‌ها هجوم آورده و نفوذ کرده‌اند. برای مقابله با این هجوم و نفوذ، خلأ وجود یک نظام تربیتی مبتنی بر معارف اسلامی احساس می‌شود.

۵) دانشگاه معمولاً جامعه را با مکاتب تربیتی جدید و علوم تربیتی آشنا می‌کند. تبیین و معرفی نظام تعلیم و تربیت اسلامی وظیفه حوزه‌های علمیه است. ایجاد رشته تعلیم و تربیت اسلامی زمینه شناسایی و معرفی این نظام و نیز تربیت نیروهای توانمند و آشنا با نظام تربیتی اسلام را فراهم می‌نماید.

۶) از سویی، تربیت دینی بانوان در حد عام در حوزه‌ها صورت می‌پذیرد، ولی مرکزی که به تربیت محققان و مربیان و مشاوران متخصص در حوزه تعلیم و تربیت اسلامی، و اثرگذار در حوزه‌های مدیریت فرهنگی و آموزشی، در مورد بانوان بپردازد، وجود ندارد. فقدان چنین مراکزی ضرورت ایجاد و شکل‌گیری رشته تعلیم و تربیت اسلامی را دو چندان می‌کند.

۷) به باور مسئولان دلسوز و دست‌اندرکاران نظام آموزشی، امروزه آموزش و پرورش کشور نیازمند به طلاب آگاه، مجرب و کاردان در حوزه تعلیم و تربیت اسلامی است و حوزه علمیه با راه‌اندازی رشته تعلیم و تربیت اسلامی می‌تواند این نیاز را برطرف کند.

سیاست‌ها

۱) محیط‌سازی به منظور تعالی اخلاقی و معنوی طلاب

۲) تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسایل علمی

۳) تأکید بر توسعه‌ی آموزش‌های پژوهش محور

۴) تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی

۵) تأکید بر بویایی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و توجه به نیازهای روز

۶) تأکید بر استفاده از متون اسلامی و اهتمام بر درک و به‌کارگیری آنها

۷) تأکید بر نقش محوری زن در تحکیم خانواده در کلیه امور آموزشی و پژوهشی

۸) توجه به ویژگی‌های بانوان در برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و تربیتی

۹) شناسایی استعدادهای ویژه جهت تصدی امور مشاوره، تبلیغ، تدریس، مدیریت

۱۰) تعامل با مراکز همسو و کاربست تجارب موفق دیگر مراکز آموزشی حوزوی و دانشگاهی

زمینه‌های فعالیت فارغ‌التحصیلان

۱) تدریس در مدارس و مراکز تخصصی و آموزشی با محور تعلیم و تربیت اسلامی

۲) مدیریت در مراکز آموزشی و تربیتی و فرهنگی

۳) تحقیق و پژوهش در حوزه تعلیم و تربیت اسلامی در مراکز پژوهشی

۴) ارائه مشاوره در مراکز مشاوره از قبیل: مشاوره تحصیلی و تربیتی و مشاوره خانواده

۵) فعالیت‌های تبلیغی

۶) کودک‌یاری و مربی‌گری کودک در مهدکودک‌ها و مراکز پرورشگاهی

معرفی مواد درسی رشته تعلیم و تربیت اسلامی

۳۰ واحد دروس تخصصی برای گرایش تعلیم و تربیت در مقطع سطح دو

(لازم به ذکر است که این دروس به عنوان پیش نیاز برای ورود به دوره سطح سه پیوسته می باشد)

واحد	نام درس
۱	آشنایی با علم اخلاق اسلامی و تاریخ آن
۲	انسان شناسی در اسلام
۳	تاریخ تعلیم و تربیت در اسلام و ایران
۴	سیره تربیتی پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) (۱) و (۲)
۵	روانشناسی رشد (۱)
۶	روانشناسی رشد (۲)
۷	روانشناسی و تبلیغ (یا مهارت های ارتباطی)
۸	اخلاق کاربردی در تعلیم و تربیت
۹	مدیریت و برنامه ریزی آموزشی
۱۰	مسائل جوانان و نوجوانان
۱۱	مبانی و نظریه های مشاوره و راهنمایی
۱۲	اصول و روش های مشاوره و راهنمایی
۱۳	روانشناسی عمومی
۱۴	مهارت های زندگی
۱۵	مقاله (با موضوع تربیتی)
۳۰	جمع واحد های گرایشی

کلیات و جدول دروس رشته تعلیم و تربیت اسلامی در مقطع سطح سه

عنوان واحد	تعداد واحد
دروس عمومی	۳۰
دروس تخصصی (با احتساب پایان نامه)	۷۰
تعداد کل واحدها	۱۰۰

عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

۱. دروس عمومی

واحد	نام درس
۱	فقه ۱ و ۲ و ۳ و ۴
۲	اصول ۱ و ۲ و ۳ و ۴
۳	تفسیر قرآن ۱ و ۲
۴	عقاید خاص شیعه ۱ و ۲
۵	تجزیه و ترکیب
۳۰	جمع واحدها

۲. دروس تخصصی

واحد	نام درس
۱	نظام تعلیم و تربیت اسلامی
۲	فلسفه تعلیم و تربیت
۳	سیر آرای تربیتی اندیشمندان مسلمان
۴	کارگاه پایان نامه نویسی
۵	فلسفه اخلاق
۶	روانشناسی شخصیت
۷	روانشناسی تربیتی

۸	روانشناسی اجتماعی
۹	بهداشت روانی
۱۰	روش های تغییر و اصلاح رفتار
۱۱	مشاوره تربیتی و تحصیلی
۱۲	مشاوره خانواده (۱) و (۲)
۱۳	جنسیت و تعلیم و تربیت
۱۴	انسان شناسی تطبیقی
۱۵	تعلیم و تربیت در قرآن (۱)
۱۶	تعلیم و تربیت در قرآن (۲)
۱۷	تعلیم و تربیت در نهج البلاغه
۱۸	تعلیم و تربیت در صحیفه سجادیه
۱۹	تعلیم و تربیت تطبیقی
۲۰	تربیت اخلاقی
۲۱	فقه تربیتی
۲۲	برنامه ریزی درسی
۲۳	روش های تحقیق در علوم تربیتی
۲۴	سنجش و ارزشیابی در علوم تربیتی
۲۵	متون برگزیده اخلاقی
۲۶	زبان تخصصی ۱
۲۷	زبان تخصصی ۲
۲۸	کارورزی تحقیق
۲۹	کارگاه عملی مشاوره خانواده
۳۰	کارگاه عملی مشاوره کودک و نوجوان
۳۰	کارگاه عملی مدیریت آموزشی و برنامه ریزی درسی
۳۱	رساله علمی
۷۰	تعداد کل واحدهای تخصصی